

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ | 08 OCAK
2024

Ekonomide Son Gelişmeler

02 | 05 OCAK

- 3 DIŞ TİCARET VERİLERİ
- 5 TÜİK ENFLASYON
- 8 İTO ENFLASYON
- 10 İSO TÜRKİYE İMALAT PMI
- 12 MERKEZ BANKASI DİJİTAL TÜRK LİRASI RAPORU
- 14 UNCTAD: TİCARET VE ÇEVRE İNCELEMESİ 2023

Dış Ticaret Verileri

“İhracatta %0,44 Artış; İthalatta %10,73 Oranında Azalış Gerçekleşti”

Aralık ayında geçen yılın aynı ayına göre, ihracat %0,44 oranında artışla 22 milyar 999 milyon dolar, ithalat %10,73 oranında azalışla 29 milyar 111 milyon dolar olarak gerçekleşti. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise 8,78 puan artarak %79 oldu. 2023 yılı Ocak-Aralık döneminde ihracat %0,64 oranında artışla 255 milyar 809 milyon dolar; ithalat %0,51 oranında azalışla 361 milyar 847 milyon dolar olarak kaydedildi. Söz konusu dönemde sektörlere göre ihracatın payına bakıldığında ise sırasıyla, imalat sanayi sektörü %92,93; tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü %5,06 ve madencilik ve taş ocakçılığı sektörü %1,53 olarak gerçekleşti.

Ocak-Aralık ayında geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre, en çok ihracat 129 milyar 114 milyon dolarla hammadde (ara malları) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla 90 milyar 757 milyon dolarla tüketim malları ve 33 milyar 651 milyon dolarla yatırım (sermaye) malları grupları takip etti. En çok ithalat 261 milyar 318 milyon dolar ile hammadde (ara malları) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla 52 milyar 595 milyon dolarla yatırım (sermaye) malları ve 47 milyar 662 milyon dolarla tüketim malları grupları izledi.

Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret		İhracat	İthalat	Dış Ticaret Hacmi	Dış Ticaret Dengesi	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
Aralık	2022	22.899	32.612	55.510	-9.713	70,22
	2023	22.999	29.111	52.110	-6.113	79,00
	Değişim %	0,44	-10,73	-6,13	-37,07	
Ocak-Aralık	2022	254.170	363.711	617.880	-109.541	69,88
	2023	255.809	361.847	617.656	-106.038	70,70
	Değişim %	0,64	-0,51	-0,04	-3,20	

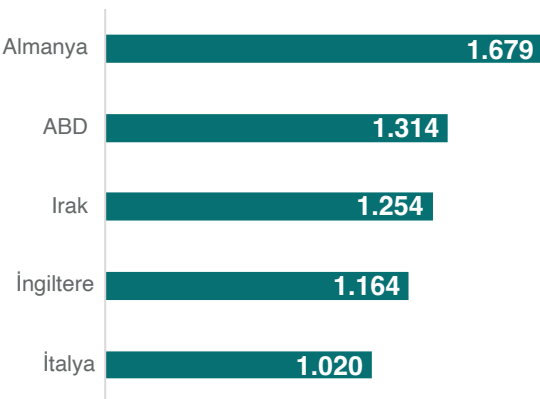
Dış Ticaret Verileri

“İhracatta Almanya; İthalatta Rusya İlk Sırada”

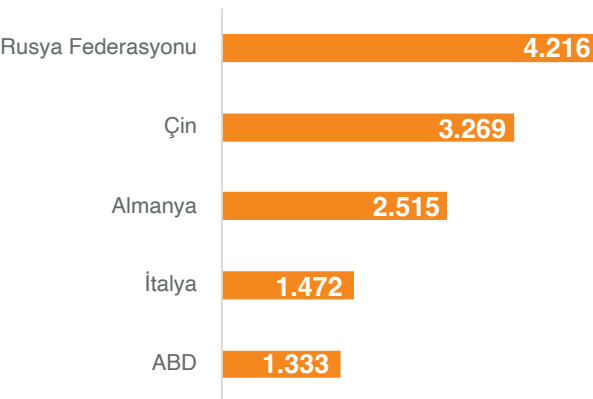
Aralık ayında en fazla ihracat yaptığımız ilk üç ülke 1 milyar 679 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 314 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 254 milyon dolar ile Irak oldu. Söz konusu ayda ihracatta en çok paya sahip ilk 10 ülkenin toplam ihracat içerisindeki payı %46,08 olarak gerçekleşti. Ocak-Aralık döneminde en fazla ihracat yaptığımız ilk üç ülke ise sırasıyla 21 milyar 94 milyon dolar ile Almanya; 14 milyar 834 milyon dolar ile ABD ve 12 milyar 789 milyon dolar ile Irak oldu.

Aralık ayında en fazla ithalat yaptığımız ülkeler içinde ilk üç sırada 4 milyar 216 milyon dolar ile Rusya Federasyonu, 3 milyar 269 milyon dolar ile Çin ve 2 milyar 515 milyon dolar ile Almanya yer aldı. Aralık ayında ithalatta en çok paya sahip ilk 10 ülkenin toplam ithalat içerisindeki payı %58,50 olarak kaydedildi. 2023 yılının 12 aylık döneminde en fazla ithalat yaptığımız ilk üç ülke ise sırasıyla 45 milyar 611 milyon dolar ile Rusya Federasyonu, 44 milyar 980 milyon dolar ile Çin ve 28 milyar 685 milyon dolar ile Almanya olarak gerçekleşti.

İhracat Yapılan İlk 5 Ülke (Milyon Dolar, Aralık 2023)

İthalat Yapılan İlk 5 Ülke (Milyon Dolar, Aralık 2023)

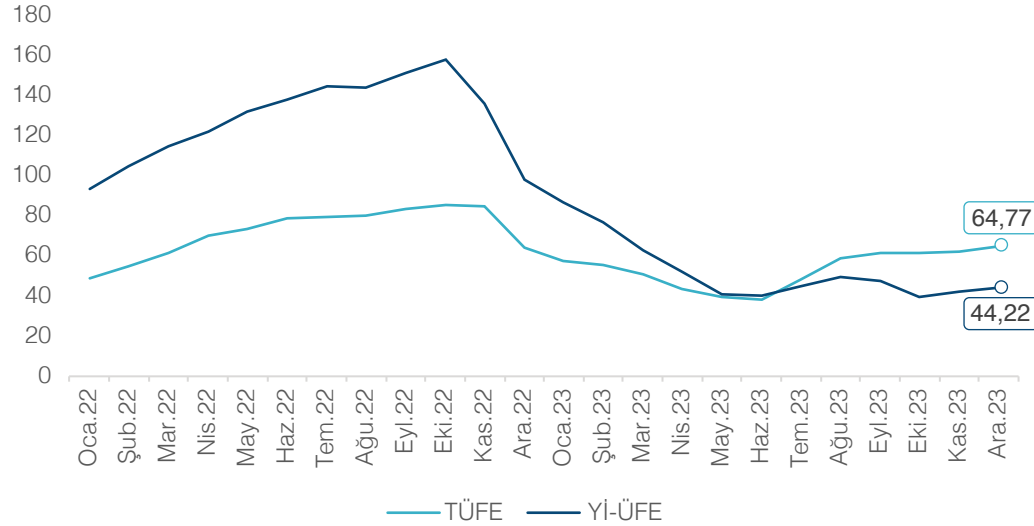

TÜİK Enflasyon

“TÜFE’de Yıllık %64,77 Artış”

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) aralık ayında bir önceki aya göre %2,93, bir önceki yılın aynı ayına göre %64,77 oranında artış gösterdi. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ise bir önceki aya göre %1,14, bir önceki yılın aynı ayına göre %44,22 oranında arttı.

TÜFE ve Yİ-ÜFE Yıllık Değişim Oranları

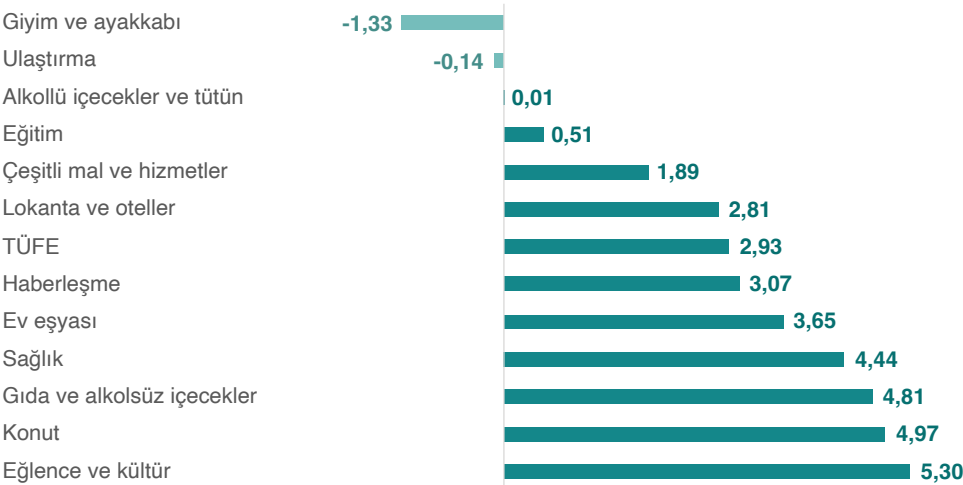

TÜİK Enflasyon

“Giyim ve Ayakkabı Fiyatları Aralık Ayında %1,33 Azaldı”

Ana harcama grupları itibarıyla aralık ayında bir önceki aya göre en az artış gösteren ana grup %-1,33 ile giyim ve ayakkabı; en fazla artış gösteren ana grup ise %5,30 ile eğlence ve kültür oldu.

TÜFE Ana Harcama Gruplarına Göre Aylık Değişimler (%), Aralık 2023

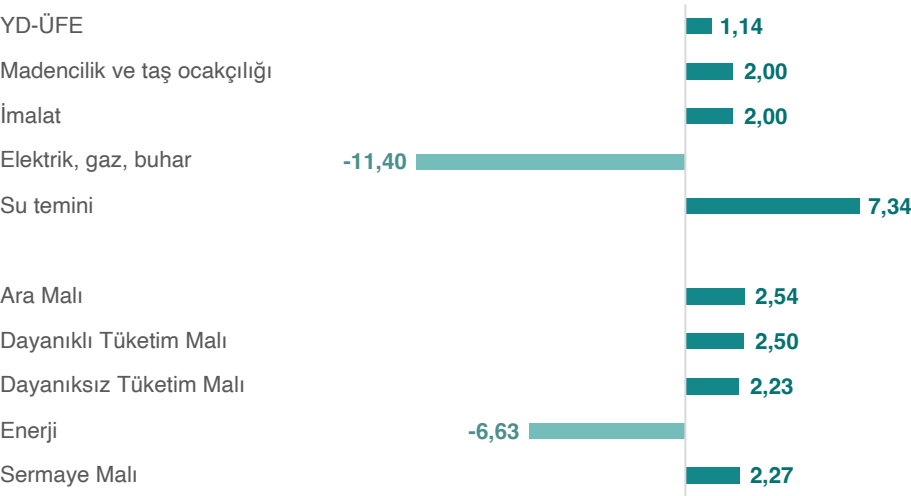

TÜİK Enflasyon

“Enerji Fiyatlarında Aylık %6,63 Oranında Azalma Kaydedildi”

Sanayinin dört sektöründe aylık değişimler; madencilik ve taş ocakçılığında %2, imalatı %2 ve su temininde %7,34 artış kaydedilirken, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında %11,40 oranında bir azalma gerçekleşti. Ana sanayi gruplarının aylık değişimleri incelendiğinde, enerji fiyatlarında %6,63'lük bir azalma gözlemlenirken, ara malı fiyatları %2,54 oranında artış gerçekleştiği gözlemlendi.

Yİ-ÜFE Aylık Değişim Oranları (%), Ağustos 2023

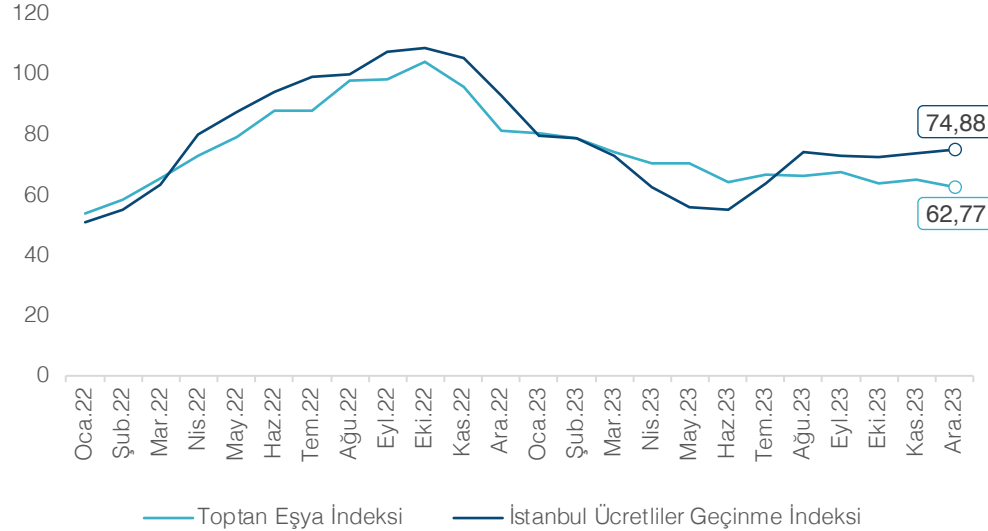
İTO Enflasyon

“İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksinde Yıllık %74,88 Artış”

Perakende fiyatları yansıtan İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi 2023 yılı aralık ayında, bir önceki aya göre %3,52, bir önceki yılın aynı ayına göre %74,88 oranında arttı.

Toptan fiyat hareketlerini yansıtan Toptan Eşya Fiyatları İndeksinde ise bir önceki aya göre %2,31, bir önceki yılın aynı ayına göre %62,77 oranında artış gerçekleşti.

İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi ve Toptan Eşya İndeksi

Kaynak: İTO

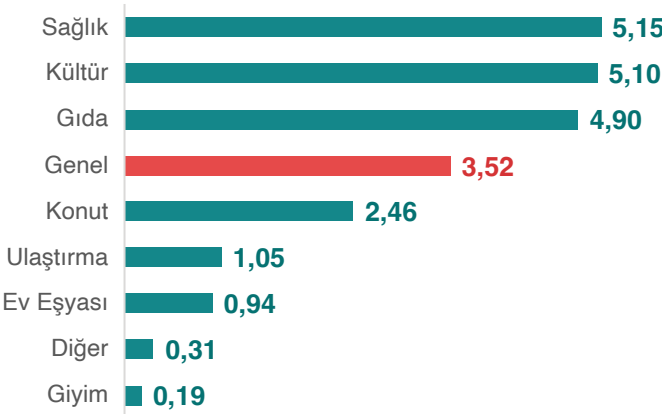
İTO Enflasyon

“Giyim Harcamaları Grubunda Aylık %0,19 Artış”

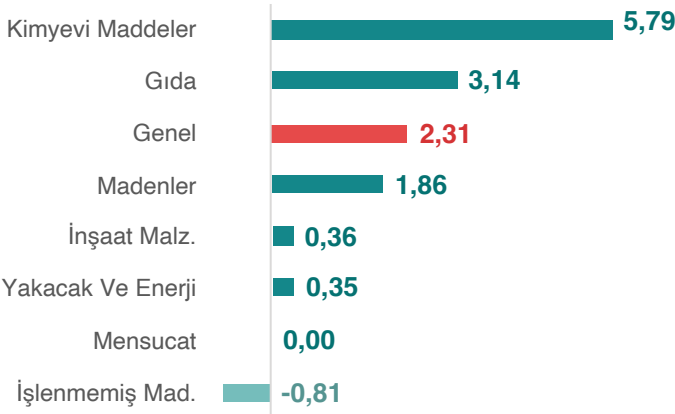
İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi harcama gruplarına göre aylık değişim oranları incelendiğinde, sağlıkta %5,15, giyimde %5,10 artış görülmektedir. Toptan Eşya Fiyatları İndeksinde ise bir önceki aya göre kimyevi maddeler grubunda %5,79, gıda grubunda %3,14 oranında artış kaydedildi.

Aralık Ayında Grup İtibarıyla Aylık Değişim Oranları

İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi

Toptan Eşya Fiyatları İndeksi

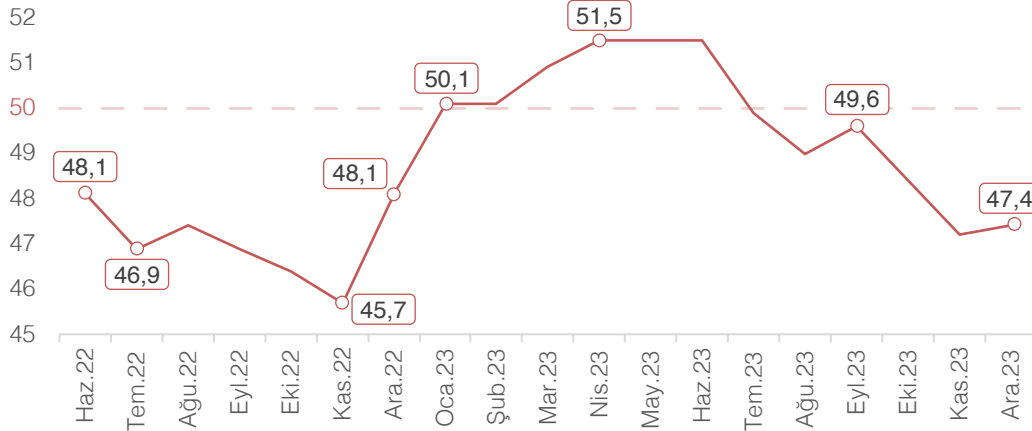
İSO Türkiye İmalat PMI

"İmalat Sektöründe Yavaşlama Devam Ediyor"

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) kasım ayında 47,2 iken aralık ayında 47,4'e yükseldi. Böylelikle endeks, üst üste altıncı ay iktisadi canlılık için kabul edilen 50 eşik değerinin altında kaldı. Toplam yeni siparişlerde ve yurt dışından alınan yeni işlerde devam eden yavaşlamalar talepte zayıflığın sürdüğüne işaret etti. Aralık ayında iş yüklerindeki azalmaya rağmen istihdam seviyesi yatay seyretti ve böylece iki aylık daralma dönemi sona erdi.

Anket katılımcılarından bazıları kapasite artırma eğiliminde olduğunu bildirirken, bazıları ise yeni siparişlerde azalma ve istifalar nedeniyle istihdamı azalttı. Öte yandan, satın alma faaliyetlerindeki azalış, son dört ayın en yüksek oranında gerçekleşmesiyle birlikte girdi stoklarında düşüşe neden oldu. Girdilere yönelik zayıf talep, tedarikçilerin teslimatlarını hızlandırmasına olanak sağladı. Firmaların yeni yıla girerken çalışan sayılarını koruma eğiliminde olması, işgücü piyasaları açısından olumlu sinyaller verdi. Ayrıca, 2024 yılında enflasyonun daha fazla gerileme potansiyeli taşımasıyla sektörde talebin toparlanması konusunda iyimserlik sağlanabileceği belirtildi.

Türkiye İmalat PMI

Kaynak: İSO

İSO Türkiye İmalat PMI, imalat sanayinin kaydettiği performansı sergilemek amacıyla tasarlanmış bileşik bir performans göstergesidir. 50 değerinin üzerinde ölçülen tüm rakamlar sektörde iyileşmeye işaret etmektedir.

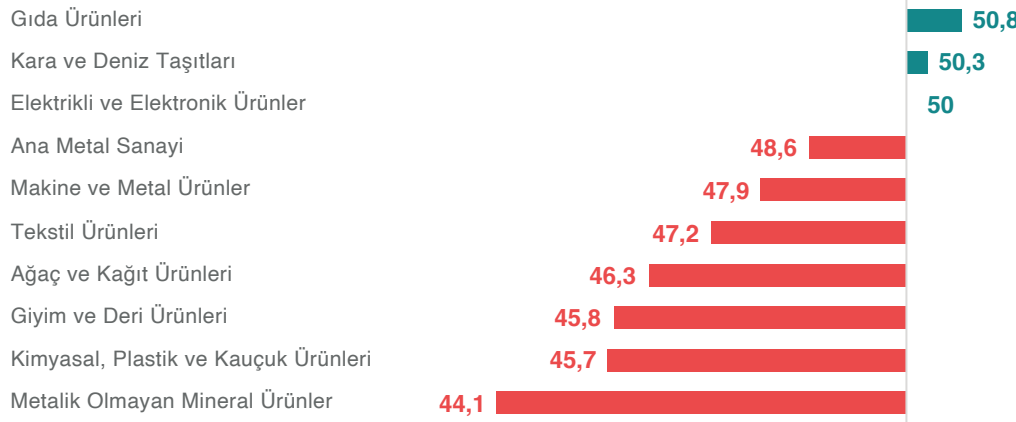
İSO Türkiye İmalat PMI

“2023’ün Son Ayında Yeni Siparişleri Artan Tek Sektör Gıda Ürünleri”

İSO Türkiye Sektörel PMI raporuna göre, 2023 yılının son ayında yeni siparişler takip edilen on sektörün dokuzunda yavaşlarken, sadece gıda ürünlerinde artış gözlemlendi. Söz konusu on sektörün yarısından fazlasında çalışan sayısı arttı. Maliyet enflasyonu ise genel olarak yüksek seyretti. Yeni siparişlerini artıran tek sektör gıda ürünleri olurken, bu artış üst üste ikinci ay gerçekleşti. Yılın sonunda en keskin yavaşlama ise kimyasal, plastik ve kauçuk ürünleri kategorisinde görüldü.

Toplam yeni siparişlere göre daha olumlu bir tablo çizen yeni ihracat siparişleri, kara ve deniz taşıtları başta olmak üzere dört sektörde artış kaydedildi. Takip edilen on sektör içerisinde en belirgin üretim kaybı metalik olmayan mineral ürünlerde görüldü. Üretim ve yeni siparişler genel olarak durgun seyrederken, istihdam daha olumlu seyretti. Satış fiyatlarının artış hızında makine ve metal ürünleri sektörü başta gelirken, en yavaş artış ise firmaların talebi canlandırmak için fiyat artışlarını sınırlamaya çalıştığı tekstil ürünleri sektöründe görüldü.

Türkiye Sektörel PMI Anketi, Aralık 2023

Merkez Bankası Dijital Türk Lirası Raporu

“Dijital Parada Birinci Faz Tamamlandı”

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın 2020 yılında kavram ispatı çalışmaları ile başlamış olduğu “Dijital Türk Lirası” projesine ait birinci faz değerlendirme raporu yayımlandı. Kapsamlı raporda, projenin temel hedefleri, hedefler doğrultusunda yürütülen çalışmalar ve gelecek döneme ait planlar yer alıyor.

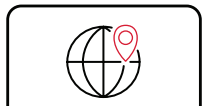
Rapora göre, küresel salgın ile hız kazanan ekonomide dijitalleşme ve yeni teknolojik potansiyeller, “Dijital Türk Lirasının” önünü açıyor. Gelişen yeni teknolojiler paraya işlevsellik kazandıracak şekilde tasarlanırken; paranın özü değişmeyecektir. Dijital paranın temel hedefleri: a) finansal kapsayıcılık, b) tamamlayıcı ödeme kanalı, c) dijital ödemelerde yeknesaklık ve d) programlanabilir ödemeler şeklinde 4 farklı biçimde belirlenmiştir.

Dijital Paranın Getireceği Fırsatlar

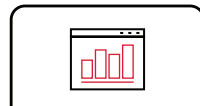
Dijital Türk Lirası: Türk lirasının dijital biçimidir. Birimi ise mevcut para formunda olduğu gibi Türk lirasıdır. Dijital Türk lirası, kripto varlık değildir.

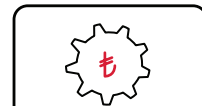
Finansal Teknolojiler Ekosistemi

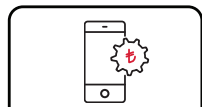
Finans Teknolojileri Merkezi

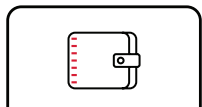
Sürekli ve Anlık Finansal Veri

Paranın Daha İşlevsel Bir Formu

Akıllı Ödemeler

Çevrimdışı Ödemeler

Afet Dayanıklı Dijital Ödemeler

Egemen Dijitalleşme Kapasitesi

Merkez Bankası Dijital Türk Lirası Raporu

“Dijital Para Yeni Fırsatları da Beraberinde Getirecek”

Merkez Bankası, birinci faz kapsamında, pilot test çalışması yürütülmüş ve stratejik olarak belirlenen sektörlerde ön uygulama testleri gerçekleştirilmiştir. Yürütülen çalışmalar ve kullanıcı deneyimlerine göre, dijital paranın kimlik sistemi, dijital para sistemi, soyutlama katmanı, servis katmanı ve cüzdan uygulaması gibi temel bileşenleri kapsamı gerektirdiği sonucuna ulaşılmıştır. İlerleyen fazlarda ise katılımcı sayısı genişletilecek ve farklı senaryolar altında pilot uygulamalar geliştirilecektir.

Dijital paraya erişim ise ticari bankaların dahil olduğu lisanslı aracı kurumlar aracılığıyla gerçekleştirilecek. Aynı zamanda mahremiyet gözetilecek, teknolojik yeniliklere uyum sağlanacak ve mevcut iktisadi ve finansal sürece zarar vermeyecek şekilde tasarım yapılacaktır.

UNCTAD: Ticaret ve Çevre İncelemesi 2023

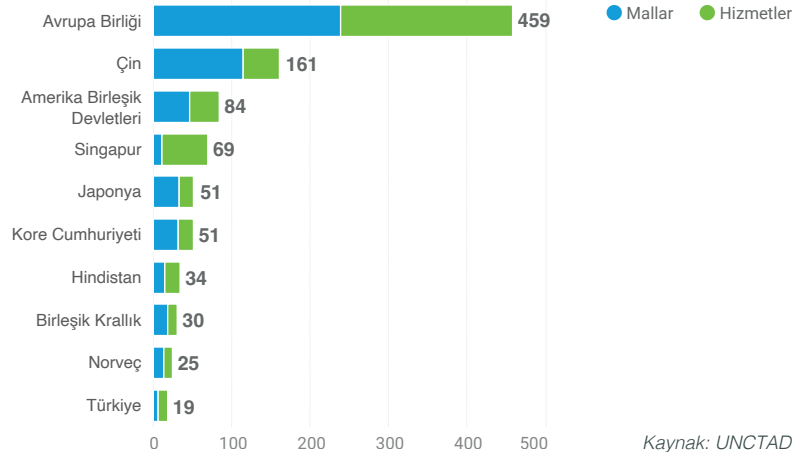
“2030’un Ötesinde Sürdürülebilir ve Dayanıklı Bir Ekonominin İnşası”

UNCTAD'ın son raporu, insan faaliyetleri ve küresel krizlerin okyanus ekonomisi üzerindeki etkilerini ele alıyor. Geleneksel sektörlerin yanı sıra açık deniz rüzgâr enerjisi ve deniz biyoteknolojisi gibi yeni sektörlerin de analiz edildiği rapor, 2022'de düzenlenen 4. BM Okyanuslar Forumu ve 2. BM Okyanus Konferansı'nın önerilerine dayanıyor. Rapor, okyanusları korumak ve kaynaklarını sürdürülebilir bir şekilde kullanmak amacıyla küresel düzeyde acil bir "Mavi Anlaşma"nın gerekliliğini vurguluyor. Ancak, okyanus ekonomisine ilişkin henüz ortak bir vizyon bulunmadığına dikkat çekiyor.

Ekonomik değeri 3 trilyon ila 6 trilyon dolar arasında değişen okyanuslar, gelişmekte olan ülkeler için önemli bir dayanıklılık fırsatı sunuyor. Rapora göre, 2020'de okyanus bazlı mal ve hizmet ihracatının değeri 1,3 trilyon dolar olarak gerçekleşirken bu değer küresel ticaretin yaklaşık %6'sını temsil ediyor. Avrupa Birliği dünya genelinde en büyük ihracatçı olurken (459 milyar dolar), Çin (160 milyar dolar) onu takip ediyor. Gelişmekte olan ülkeler arasında ise Hindistan (34 milyar dolar) ve Türkiye (19 milyar dolar) en büyük ihracatçılar olarak öne çıkıyor.

Dünyanın En Büyük 10 Okyanus Ekonomisi İhracatçısı

(Mal ve Hizmet İhracatı, 2020, Milyar Dolar)

Kaynak: UNCTAD

UNCTAD: Ticaret ve Çevre İncelemesi 2023

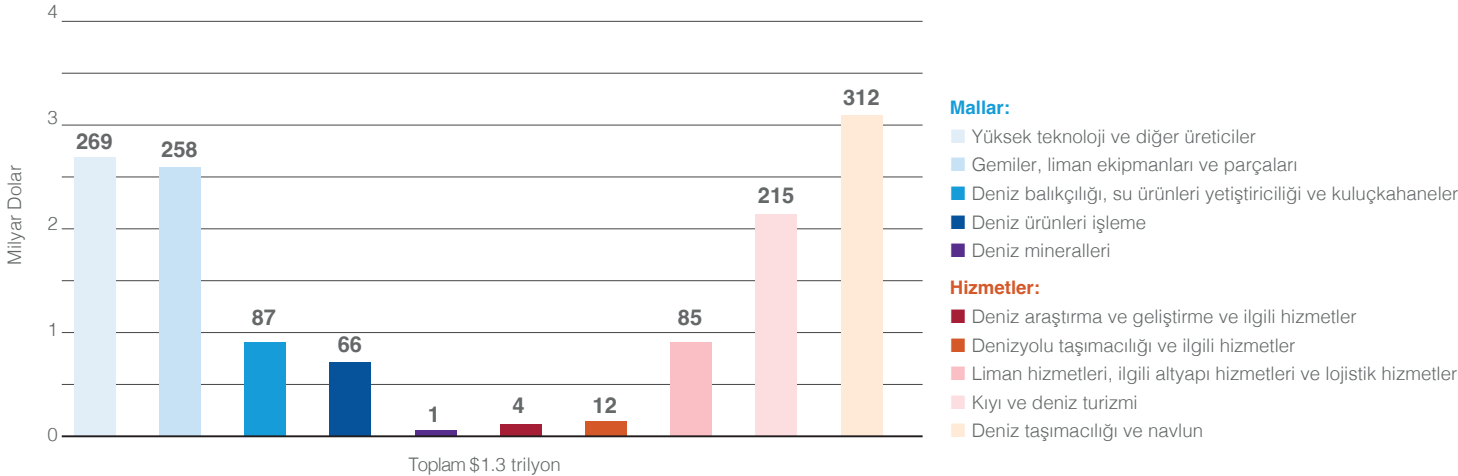
“Salgınının Okyanus Ekonomisi Üzerindeki Etkisi”

Rapor verilerine göre, 2020 yılında okyanus ekonomisinin ihracat değeri 1,3 trilyon dolar, okyanus bazlı mal ihracatının 681 milyar dolar ve okyanus bazlı hizmet ihracatının ise 628 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor.

Küresel Salgın döneminde okyanus bazlı mal ihracatı güçlü bir direnç göstererek sadece %3 oranında düşüş kaydetmiş. Öte yandan aynı dönemde okyanus temelli hizmet ihracatı ise ciddi şekilde etkilenmiş görünüyor. Bu sektörlerdeki ihracat 2019’dan 2020’ye %44 oranında azalarak 1,1 trilyon dolardan 628 milyar dolara düşüş göstermiş.

Okyanus Ekonomisi Sektörleri İhracat Değerleri

(2020, Milyar Dolar)

Kaynak: UNCTAD

UNCTAD: Ticaret ve Çevre İncelemesi 2023

"Küresel Mavi Anlaşma Çağrısı"

Raporda öne çıkan bir diğer nokta, okyanus kaynaklarını koruma ve bu kaynaklara yatırım yapmak amacıyla "Küresel Mavi Anlaşma" çağrısını gündeme getirmesidir. "Su Altındaki Yaşama Adanmış Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi" (SDG 14) vurgulanarak, bu hedefin tüm hedefler arasında en az finanse edileni olduğu belirtiliyor.

2013'ten 2018'e kadar toplam Resmi Kalkınma Yardımının sadece %1,6'sının (yılda yaklaşık 2,9 milyar dolar) okyanus ekonomisine yönlendirildiği ifade ediliyor. Bu miktarın, okyanus krizini çözmek için gereken finansmanın oldukça altında olduğunu vurgulayan rapor, SDG 14'ün hızlı bir şekilde uygulanması için ticaret ve finans alanında dünya genelinde bir "Mavi Anlaşma" çağrısında bulunuyor. Bu anlaşma, 2030 ve sonrasında kadar sürdürülebilir, dirençli ve kapsayıcı bir okyanus ekonomisi için pratik ve kapsamlı kalkınma yollarını belirlemeyi amaçlıyor.

UNCTAD'ın Çağrısı

- Gelişmekte olan ülkeler, okyanus ürünlerini ihraç etme kapasitesine yatırım yaparak ve işlenmiş deniz ürünleri gibi üretim faaliyetlerini destekleyerek okyanus ekonomilerinin çeşitliliğini teşvik etmeli
- Şirketler, yeni okyanus fırsatlarından yararlanabilmek amacıyla teknolojilerini ve becerilerini desteklemek için geliştirmekte olan ülkelere yatırım yapmalı
- Hükümetler, ihracatta rekabet gücünü artırmak için balıkçılık ve ulaştırma gibi sektörler arasında okyanus politikalarını uyumlu hale getirmeli

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itokurumsal

www.ito.org.tr